

ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ СИСТЕМ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Професійно-технічна освіта, спеціальна технічна, вища технічна і післядипломна форми освіти мають базуватися на інноваційних дослідженнях у нових сферах знань, а також потребують інтеграції цілої низки дисциплін, які раніше вважалися самостійними і не пов'язаними між собою. Пріоритетними повинні стати міждисциплінарні і мультидисциплінарні програми навчання, які культивують нові й нетрадиційні форми генерування знань. Ключовим підходом має бути обрана креативна методика навчання, основою якої є принцип "створи", замість принципу "повтори".

Такий модернізаційний підхід потребує не лише реконфігурації університетських кафедр і факультетів, а й реорганізації наукових досліджень та підготовки фахівців, орієнтованих на розв'язання складних міждисциплінарних проблем з урахуванням реальних і нагальних запитів трансформаційного сьогодення. У парадигмі самостійної роботи студента найголовніше місце має відводитися креативному потенціалові, аналітичним здібностям майбутнього педагога-

інженера, тобто його спроможності самостійно й наполегливо шукати і знаходити сучасну та необхідну інформацію, професійно і точно формулювати проблеми і гіпотези, вбачати в сукупностях даних певні закономірності, творчо знаходити розв'язок складних завдань.

1. Ковальчук В. Ю. Використання інноваційних педагогічних технологій при підготовці майбутніх педагогів // *Наука і освіта*. – 2004. – № 6–7. – С. 119–121.

2. Ковальчук В. Ю. *Професійна та світоглядно-методологічна підготовка сучасного вчителя: модернізаційний аналіз*. – Київ – Дрогобич: Коло, 2004. – 264 с.

3. Подымов Л. С. *Подготовка учителя к инновационной деятельности*. – М.: Педагогика, 1995. – 280 с.

4. *Управление процессом приёма студентов в педагогический вуз*. Сост. Е.П. Шастина. – М.: МПТИ, 1990. – 185 с.

5. Юсуфбекова Н.Р. *Общие основы педагогических инноваций: Опыт разработки теории инновационных процессов образования*. – М.: Образование, 1991. – 250 с.

Ірина Пальшкова, кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри педагогічних технологій початкової освіти
Південноукраїнського державного педагогічного університету
імені Костянтина Ушинського
м. Одеса

Кіра Вишнеvsька, викладач
Криворізького економічного інституту
Київського національного економічного університету
імені В. Гетьмана

ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНО-РОЛЬОВОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРИ ВИВЧЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розглянуті проблеми використання імітаційно-ігрових форм навчання у вищій школі при вивченні економічних дисциплін.

Актуальність дослідження. Сучасне звертання до проблем навчання іноземної мови визначається не тільки зростанням міжнародних контактів, а й якісними змінами у комунікації іноземною мовою, що забезпечують можливість взаєморозуміння представників різних культур. Таке спілкування можливе при наявності визначеного рівня комунікативної компетенції й конкретних культурологічних знань майбутніх фахівців з міжнародної економіки.

Останні публікації. Різні аспекти

формування комунікативних умінь були предметом зацікавлень багатьох учених. Певну цінність мають роботи авторів Н.П. Анікєєва [2], А.О. Бодальова, В.А. Кан-Калика, В.О. Семиченко, J.C. Beausso, Н. Besse, J. Cardinet, F. Danvers.

Мета статі. Розкрити використання імітаційно-ігрового навчання на заняттях у вищій школі при вивченні економічних дисциплін.

Отримані результати. З метою з'ясувати ставлення викладачів вищої школи до нестандартних занять з іноземної мови, ми

ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНО-РОЛЬОВОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРИ ВИВЧЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

провели анкетування. Його результати показали, що 56% викладачів знають і розуміють поняття “імітаційно-рольове навчання” і намагаються застосовувати на практиці у міру своїх можливостей. Використовують такі заняття у групах різних вікових ланок. Але все ж частіше імітаційно-рольові заняття проводять на V – VI курсах. Також багато залежить від рівня підготовленості групи, 25% викладачів вважають, що імітаційно-рольові форми навчання краще проводити у творчих, з високим рівнем підготовки групах, 10% викладачів не досить добре розуміють призначення імітаційно-рольових форм і схильються до традиційних занять, які під певним контролем можуть підвищити результативність знань і стимулювати пізнавальний інтерес.

Більшість викладачів розуміють поняття і погоджуються з доцільністю використання імітаційно-рольового навчання, намагаються вводити їх у практику. У ході експерименту вивчався досвід роботи викладачів Криворізького економічного інституту, а також проводилось опитування викладачів Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, які саме імітаційно-рольові форми навчання з англійської мови вони проводять [3].

наукової, методичної літератури, нами складена і апробована програма, зміст якої вміщує тематику занять за навчальним планом з урахуванням розробленої нами форм навчання та специфіки факультету міжнародної економіки.

Так, на кожному занятті систематично використовували питально-відповідні вправи, головною метою яких є отримання інформації. Слід зазначити, що питання завжди несуть у собі комунікацію, вони спрямовані на співрозмовника, вимагають відповіді. Використання таких запитань спонукало студентів звертатися не тільки до наданого дидактичного матеріалу (текст, малюнок), але й активно застосовувати раніше набуті знання, життєвий досвід для висловлювання власних думок.

За допомогою питально-відповідних вправ на кожному занятті проводили мовленнєву розминку. Але щоб студенти не “звикли” до питань, і не ставилися до них формально, ми намагалися змінювати питання, ставити нові, з часом поступово вводили в коло запитань мотиви стосовно особистості студента, його справ, життя групи, факультету, міжнародних стосунків.

Питання пропонувалися всім студентам підгрупи (фронтально-послідовна форма роботи), парами (індивідуальне підключення), окремим студентам для відповіді з місця чи перед

Таблиця 1

Використання імітаційно-рольових форм навчання з іноземної мови

№ п/п	Форми навчання	%
1.	Заняття-подорожі	11
2.	Ділова гра	3
3.	Діалог	12
4.	Прес-конференція	8
5.	Гра “Поле чудес”	7
6.	Конкурси	5
7.	Традиційне заняття	54

Як видно з таблиці, викладачі частіше використовують традиційні заняття, а імітаційно-рольові форми навчання застосовують в недостатній кількості. Мало приділяється уваги різноманітним конкурсам.

В основу дослідницької експериментальної роботи покладено результати констатувального експерименту. Мета формувального експерименту полягала у використанні імітаційно-рольових форм навчання та впровадженні педагогічних умов як засобу формування пізнавального інтересу учнів та розвитку комунікативних умінь студентів до вивчення іноземної мови.

На основі вивченого передового досвіду,

підгрупою. Залежно від обставин, мети та етапу заняття, серія запитань мала комунікативну спрямованість.

Варіанти мовленевої зарядки за темою “Гроші”

Варіант 1. Розподіліть групу на підгрупи по 3 – 4 студенти. Нехай вони за 2 хв. напишуть якомога більше слів, що стосуються грошей (credit, cash, currency). Як тільки час сплине, зберіть списки, порахуйте слова та визначте переможця. Зверніть увагу на слова, що зустрілись в усіх списках, і на ті, що використала одна команда.

Варіант 2. Запропонуйте студентам назвати країни, де користуються такими валютами: йена, драхма, фунт, юань, рубль, форінт, ренд, вон.

ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНО-РОЛЬОВОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРИ ВИВЧЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Варіант 3. З'ясуйте у студентів, у яких країнах користуються найбільш розповсюдженими в світі валютами (долар та євро).

Варіант 4. Скажіть студентам, що вивчаючи тему “Гроші”, їм необхідно ознайомитись з дієсловами, які асоціюються з фінансами. Студенти об'єднуються в групи по 3 – 4 особи та отримують картки з дієсловами: *to in crease, to rocket, to jump, to decline, to recover, to level off, to decrease, to improve, to fall, to stabilize, to drop, to lose, to rise*. Кожній групі пропонується розкласти картки на червоному та чорному аркуші паперу. Цікаво, що майже в усіх червоний асоціюється з прибутком, а чорний колір із заборгованістю. Отже, студентам пояснюється, що, навпаки, “*in the red*” – це заборгованість і на червоному аркуші повинні лежати картки з дієсловами, що стосуються зменшення капіталу, а ідіома “*in the black*” – означає “одержувати прибуток, не мати боргів” і на чорний аркуш студенти мають покласти відповідні дієслова, що асоціюються з накопиченням. Якщо виникне питання, щодо етимології цих ідіом, студентам пояснюється, що у 19-му столітті у фінансових звітах дебет заповнювався чорним, а кредит – червоним кольором.

Далі студентам пропонується розкласти картки з прислівниками, які часто визначають “чорні” та “червоні” дієслова: *vastly, slightly, substantially, significantly, rapidly, sharply, considerably, dramatically, gradually, enormously, quickly* за збільшенням (маленькі, повільні, великі, дуже великі та швидкі зміни).

Закріплення економічної лексики за темою “Гроші” можна проводити за допомогою “**Money Lotto**”. У цій грі використовуються картки двох кольорів або набрані двома різними шрифтами.

Робочі програми та навчальні плани студентів старших курсів складаються з урахуванням загального розкладу. Таким чином, ділові ігри на четвертому та п'ятому курсах мають бути тісно пов'язані з такими предметами: “Міжнародне економічне право”, “Облік у зарубіжних країнах”, “Міжнародні фінанси”, “Міжнародний маркетинг”, “Міжнародний менеджмент”. Це надає можливість студентам опанувати професійними

мовними стандартами, знайомитися з бізнес-концепціями і використовувати свої ділові якості, розв'язуючи актуальні бізнесові проблеми.

Ігрові вправи для навчання іншомовному спілкуванню.

А) ігрові вправи для мовленнєвої зарядки.

Візитні картки.

Мета: активізація навичок та умінь спілкуватися під час знайомства.

Хід гри: кожний гравець отримує візитну картку, в якій зазначені відомості про нього (ім'я, прізвище, хобі і т. ін.). Після світської розмови учні обмінюються візитками, на картках можуть бути зображені якісь умовні знаки або предмети, які б виконували роль підказки й опори під час спілкування.

Групове інтерв'ю.

Мета: активізація взаємодії “питання – відповідь” в певних, заданих умовах.

Хід гри: всі гравці запитують одного з учасників гри. Можна поставити умову, щоб гравець уникав правдивих відповідей. Потім йде обговорення інтерв'ю.

Опитування думок.

Мета: практика взаємодії “питання – відповідь” й активізація розумової та мовленнєвої діяльності в заданих умовах.

Хід гри: гравці діляться на групи. Кожна група готує свою анкету відповідно до заданої теми. Потім групи виділяють по одному представнику, який проводить опитування в іншій групі.

Характерною особливістю ігрових ситуацій на заняттях з іноземної мови є емоційна забарвленість. Це знаходить відображення у відборі лексико-граматичних засобів, у структурі реплік, в інтонаційному оформленні тощо. Справжні ігрові ситуації містять репліки подиву, захоплення. Оцінки, розчарування, незадоволення та ін.

Отже, у навчанні з використанням ігрових ситуацій можна виділити такі рівні формування діалогічних навичок і вмінь: підготовчий або нульовий – навички реплікування; перший – уміння поєднувати репліки; другий – вміння будувати мікродіалоги; третій – вміння створювати власні діалоги різних функціональних типів. У процесі формувального експерименту ми провели контрольне анкетування з метою визначення рівня сформованості всіх компонентів поняття “комунікативні уміння”. Результати анкетування наведені нижче в таблиці.

Таблиця 2

Рівні сформованості комунікативних умінь студентів на етапі формувального експерименту (%)

Рівні	ПДПУ	КЕІ
Високий	19%	27%
Достатній	26%	35%
Середній	39%	30%
Початковий	16%	8%

ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНО-РОЛЬОВОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРИ ВИВЧЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Рівні сформованості комунікативних умінь студентів

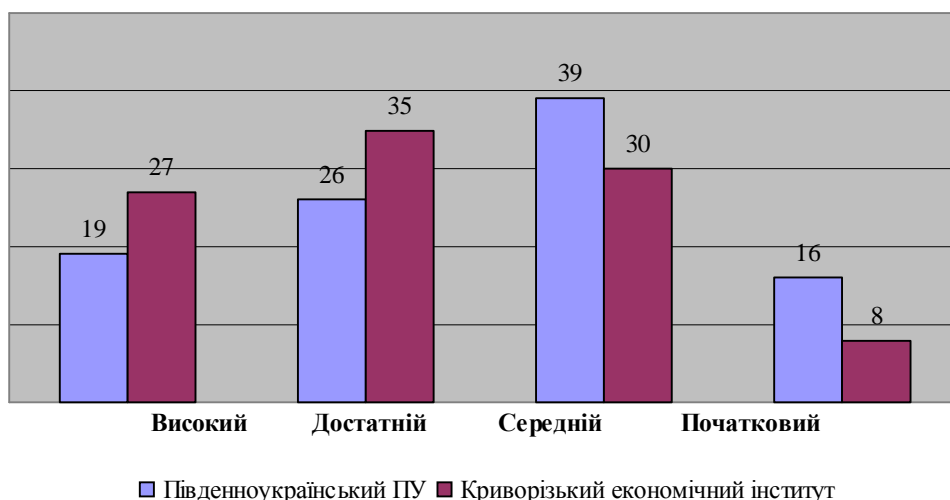

Рис.1. Рівні сформованості комунікативних вмінь студентів

Порівнюючи результати контрольного анкетування, можемо сказати, що рівень сформованості комунікативних умінь студентів Криворізького економічного інституту значно зріс. На заняттях-бесідах, заняттях-іграх важлива роль відводилася формуванню умінь сформулювати запитання й дати на нього відповідь у процесі діалогічного режиму роботи. Впровадження у практику результатів досліджень, як нам здається, сприятиме більш глибокому і успішному втіленню в життя завдань, відбитих у концепції національної вищої школи. Анкетування показало, що у 54% студентів виявлено позитивне ставлення до занять англійської мови. З 60% до 16% знизилася число тих, у кого зовсім був відсутній інтерес до занять з англійської мови, а це говорить про результативність нашої дослідницької роботи.

Висновки. Таким чином, використання на заняттях з англійської мови імітаційно-рольових форм навчання забезпечує розвиток пізнавальних інтересів студентів як одного з вирішальних факторів підвищення ефективності навчально-виховного процесу у вищій школі. Під час формувального експерименту ми переконалися в ефективності запропонованої

нами програми, яка сприяла формуванню комунікативних вмінь та розвитку пізнавального інтересу студентів. Також експеримент показав, що проведення одиничного ігрового заняття не розв'язує проблеми підвищення комунікативних здібностей майбутніх фахівців. Необхідно використовувати імітаційно-рольове навчання у системі всього курсу вивчення англійської мови.

1. *Александрова Л.Г. Игровые лексические упражнения с использованием компьютера в самостоятельной работе студентов // Методика викладання іноземних мов: Респ. наук.-метод. зб. – Вып.18. – К., 1989. – 118 с.*

2. *Аникеева Н.П. Игра в педагогическом процессе. – Новосибирск, 1989. – 125 с.*

3. *Палей О.И. Урок-деловая игра “Английский язык для молодых бизнесменов” // Иностранные языки в школе. – 2002. – №1. – С. 54 – 57.*

4. *Палюк Л.Г. Проблема обучения устному деловому общению будущих специалистов бынквской сферы // Иноземні мови. – 1999. – №3. – С. 41 – 44.*

В КОЖНІЙ ФРАЗІ – ДУМКА

“... Ледве побачивши світ ми занурюємося в океан звичаїв, оскільки вони являють собою первинну і наймогутнішу реальність, з якою ми зустрічаємось: вони і є наше оточення, соціальний світ, тобто суспільство в якому ми живемо. І ми бачимо світ людей та речей, бачимо Всесвіт крізь призму цього соціального світу – світу звичаїв.”

Х. Ормега-і-Гасет